Betänkande ShUB 36/2016 rd– RP 213/2016 rd

Social- och hälsovårdsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen (RP 213/2016 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- överläkare Teppo Heikkilä, social- och hälsovårdsministeriet
- undervisningsråd Johanna Moisio, undervisnings- och kulturministeriet
- professor Taina Autti, Helsingfors universitet
- chefsöverläkare Kari-Matti Hiltunen, Birkalands sjukvårdsdistrikt
- förvaltningsöverläkare Päivi Koivuranta-Vaara, Finlands Kommunförbund
- biträdande verksamhetsledare Hannu Halila, Finlands Läkarförbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att bestämmelserna om utbetalningen av statens utbildningsersättning ändras. I fortsättningen ska statens ersättning för utbildning av specialistläkare och specialisttandläkare också betalas ut till universiteten.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2017 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Enligt den föreslagna 59 a § ska de universitet som anordnar specialistläkar- och specialisttandläkarutbildning betalas ersättning av statsmedel för kostnader som orsakas av utbildningen. Ersättningen baserar sig på antalet läkare och tandläkare som slutfört utbildningen och på den ersättning som bestämts för utbildningen. Det hör till universiteten att genomföra utbildningen av

specialistläkare och specialisttandläkare och att ha hand om frågor kring innehåll och kvalitet i utbildningen. Den ändrade finansieringen ger universiteten bättre möjligheter att styra och utveckla den samlade specialiseringsutbildningen av läkare och tandläkare. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Genom att utveckla antagningen av studerande till specialiseringsutbildning med tillhörande handledning om valet av bana, införa ett kvalitets- och uppföljningssystem för specialiseringsutbildningen, utvärdera de studerandes framsteg och planera s.k. utbildningsvägar vill regeringen förkorta de nuvarande långa utbildningstiderna, förbättra utbildningens innehåll och kvalitet och den skeva fördelningen av specialistläkare och specialisttandläkare vad beträffar specialiseringsområdena och regionerna.

Utbildningstiden kan enligt regeringen kortas av från nuvarande 8—10 år för att komma närmare målet, som är 5—6 år för att utbilda sig till läkare eller tandläkare. Syftet är att specialistläkare och specialisttandläkare ska komma ut i arbetslivet snabbare i ett läge när bristen på specialister riskerar att öka med pensionsavgångarna. Det är svårt att nå regeringens mål för utbildningstiderna, menar utskottet, men anser det ändå vara viktigt att studietiderna blir kortare.

Också med avseende på servicesystemet är det positivt att universiteten får möjligheter att själva styra specialistutbildningen för att skapa större balans mellan medicinska specialiteter och geografiska regioner. Sett i ett medborgarperspektiv förbättras den regionala tillgängligheten till specialistläkare och specialisttandläkare.

Ersättningen till universiteten är en överföring från andra examens- och månadsersättningar till specialiseringsutbildningen. Statsbudgeten påverkas således inte. Däremot minskar utbildningsersättningarna till servicesystemet med ett lika stort belopp, och systemet måste anpassa sin verksamhet därefter. Samtidigt kommer servicesystemet att ha samma ansvar för utbildningen som tidigare. Utskottet påpekar att arbetsinsatsen från läkare och tandläkare under specialisering spelar en betydande roll för servicesystemet. När systemet får mindre anslag kan det uppstå problem med bland annat jourer, där det också är viktigt för läkarna under specialisering att delta.

På 2000-talet har volymerna i specialiseringsutbildningen av både läkare och tandläkare ökat kraftigt och förslagsanslaget till ersättningarna har stigit i statsbudgeten. Följaktligen har ersättningen per studerande länge legat på nästan samma nivå. Ersättningarna har dock sjunkit på senare år eftersom anslagen har skurits ner och antalet utbildningsplatser ökat.

Enligt universiteten själva uppgår kostnaderna för utbildningen till 10 000–11 000 euro per specialistläkare eller specialisttandläkare som avlägger examen. Med hänsyn till de samlade utbildningsersättningarna kan ersättningar till specialisering inte längre ges ut till fullt belopp, enligt propositionen. Ersättningen kommer i stället att vara uppskattningsvis hälften av de kostnader som universiteten uppger. Det blir en osäkerhetsfaktor för universiteten om ersättningarna årligen läggs fast i en förordning om utbildningsersättningar och det kan sätta käppar i hjulen för långsiktigt utvecklingsarbete.

Bestämmelserna om utbildningsersättningar ska enligt planerna lyftas över till lagen om ordnandet av social- och hälsovårdstjänster. Samtidigt ska hela systemet för utbildningsersättningar ses

över och utsträckas till all specialiseringsutbildning inom social- och hälsovårdsområdet på universitetsnivå. Utskottet anser att reformen bör införas med hänsyn till att utbildningsersättningarna måste vara tillräckligt höga med avseende på både universiteten och servicesystemet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 213/2016 rd utan ändringar.

Helsingfors 25.11.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Arja Juvonen saf
medlem Niilo Keränen cent
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Sanna Lauslahti saml
medlem Anne Louhelainen saf
medlem Aino-Kaisa Pekonen vänst
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Vesa-Matti Saarakkala saf
medlem Annika Saarikko cent
medlem Martti Talja cent
ersättare Sari Tanus kd.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.

Betänkande ShUB 36/2016 rd
Reservation /kd

RESERVATION

Motivering

I proposition RP 213/2016 rd föreslår regeringen ändringar i bestämmelsen om statens utbildningsersättningar. I fortsättningen ska ersättningen till utbildning av specialistläkare och specialisttandläkare ges ut till universiteten. Lagen får en ny 59 a § om utbildningsersättning till universitet. De universitet som anordnar specialistläkar- och specialisttandläkarutbildning får ersättning av statliga medel för kostnader för specialistläkar- och specialisttandläkarutbildning. Ersättningen baserar sig på antalet läkare och tandläkare som avlagt utbildningen och på den ersättning som bestämts för utbildningen.

Det finns all anledning att stödja propositionen. Jag tycker att det är mycket viktigt att utveckla utbildningen av specialistläkare. Reformen ger bättre möjligheter att utveckla och samordna innehållet och kvaliteten i specialiseringsutbildningen och styra utbildningen av specialistläkare och specialisttandläkare mot större jämvikt i medicinska specialiteter och geografiska regioner. Utöver detta ställer jag mig bakom betänkandet, men anser att det andra stycket i motiven innehåller en del brister vad beträffar att utveckla och ordna genuin antagning till specialiseringsutbildningen. I överensstämmelse med yttrandet från Läkarförbundet föreslår jag ändringar i betänkandet.

I andra stycket i motiven konstaterar utskottet följande: ”Genom att utveckla antagningen av studerande till specialiseringsutbildning med tillhörande handledning om valet av bana, införa ett kvalitets- och uppföljningssystem för specialiseringsutbildningen, utvärdera de studerandes framsteg och planera s.k. utbildningsvägar vill regeringen förkorta de nuvarande långa utbildningstiderna, förbättra utbildningens innehåll och kvalitet och den skeva fördelningen av specialistläkare och specialisttandläkare vad beträffar specialiseringsområdena och regionerna.” Utskottet tar inte tillräckligt stor hänsyn till jämlika villkor för dem som deltar i antagningen till specialiseringsutbildning. Personer som söker in till samma specialitet måste ha lika möjligheter att göra det. Utöver att reformen enligt betänkandet avser att finna nya utvecklingsmöjligheter och planer, gäller det att också satsa på att omsätta den i praktiken. Annars kan man inte tala om någon verklig reform.

Regeringen avser att förkorta utbildningen från nuvarande 8—10 år för att komma närmare målet, som är 5—6 år för att utbilda sig till läkare eller tandläkare. Syftet är att specialistläkare och specialisttandläkare ska komma ut i arbetslivet snabbare i ett läge när risken för brist på specialister ökar med pensionsavgångarna. Ändringarna spelar en stor roll för att motivera de som deltar i specialiseringsutbildningen, och det i sin tur är av stor betydelse för att nå målet att förkorta utbildningstiderna.

Förslag

Jag föreslår

> *att riksdagen ändrar andra stycket i motiveringen i utskottets betänkande (ShUB 36/2016 rd) som följer:*

Betänkande ShUB 36/2016 rd
Reservation /kd

”Genom att *utveckla och ordna en genuin antagning av studerande till specialiseringsutbildning med tillhörande handledning om valet av yrkesbana, utveckla och införa ett landsomfattande kvalitets- och uppföljningssystem för specialiseringsutbildningen,* utvärdera de studerandes framsteg och planera s.k. utbildningsvägar vill regeringen korta av de nuvarande långa utbildningstiderna, förbättra utbildningens innehåll och kvalitet och den skeva fördelningen av specialistläkare och specialisttandläkare vad beträffar specialiseringsområdena och regionerna. *När antagningen av studerande utvecklas och genomförs, måste man ta hänsyn till att personer som söker in till samma specialitet måste kunna göra det på jämlika villkor.*”

Helsingfors 25.11.2016

Sari Tanus kd